

ÍNDIX

I. El colom i l'abel·lot	9
II. El llibre de comptes i mapundi.....	23
III. Grazia i l'exoplaneta.....	37
IV. Soggetto, verbo e predicato	55
V. Pa i xocolata.....	67
VI. La batalla de l'Atlàntic.....	77
VII. Loco por el balón.....	89
VIII. À trois!.....	107
IX. Els penals i les senyores en penyora.....	119
X. El joc del mapa cec	129
XI. Paolo	143

I

EL COLOM I L'ABELLOT

El sol torrat de la tarda acarona la ciutat i projecta un raig càlid i amable al meu terrat.

—Correm, correm, que no ens vegi!

Dos nois esclaten en rialles i s'escapen, escales avall d'una casa veïna. Amb encert han llançat una pedra al coll del colom que es dessagna damunt la balustrada fronterera amb el carrer.

En despertar-me, els peus nus s'escalfen sobre les velles rajoles i la molsa que les encatifa. L'hamaca s'allibera dels meus ossos i els ulls se'm claven en la sang viva d'un animal mort. Encara, mentre estenc els braços resignats sobre la barana, puc veure'n el cos, confós entre les llambordes de la via, just abans que la roda insolent d'un Ferrari l'esclafi i el remati.

Em cordo els botons de la camisa, recupero les sabates i m'estrenyo el cinturó dels pantalons. En despenjar la jaqueta, una sirena —dues notes estridents i acompassades— inunda el barri i esvera l'ànim urbà.

Surto al carrer, el ressegueixo en tot el seu tram de baixada i m'adreço, expectant i curiós, cap al port.

—Nicoletta, Déu meu, altra vegada Nicoletta, no pot ser! —sanglotejo, sol, fort, mentre un calfred em recorre, sense avís ni pietat, tot el ventre i les cames fins als peus.

El crit de Nicoletta, agut i violent com la vermellor del seu rostre, impotent com el gest desesperat de la gent que passa, que mira i que pregunta, desafia el capvespre naixent de Siracusa:

—Paooooo!

Em trasbalso, en veure, a pocs metres, un cos tendre i vençut. Les orelles s'escalfen, la respiració s'exalta

i la memòria negra pren el domini més absolut de la meva ànima. Em sento un ésser ocupat per la tragèdia del passat i del present. Immòbil, a la vorera, abaixo el cap.

Però les sorpreses continuen. Ara l'aixeco, el cap, com un robot, al reclam d'una veu infantil:

—Salvatore, Salvatore!

Perdut i plorós, embogit i suat, ros, piguella, com posseït per un dimoni, un vailet d'uns deu o onze anys em toca els braços, després alça els seus, es posa les mans al cap i dispara:

—Perdó, senyor Salvatore, perdó, un camió ha atropellat Paolo!

—Qui ets? Perdó?... Per què? Què dius?

—No em coneix, senyor Salvatore? Sóc Luca... sóc amic de Paolo, que viu al costat de casa seva... Hem pujat a la terrassa... hem pujat a la terrassa i, mentre vostè dormia i no ens veia, jugàvem a tirar pedres.

—Escolta, nen, no entenc res... L'única cosa que sé, pel que veig, pels crits de Nicoletta i pel que em dius, és que Paolo ha tingut un accident. És viu?

—Ai, ai, ai!, no ho sé... hem sortit de casa d'ell, estàvem nerviosos, Paolo s'ha posat a córrer com un boig, jo l'he seguit, i quan hem travessat el passeig del port, un camió, que anava massa acostat a la vorera, l'ha envestit. Déu meu... jo anava darrere seu... li he dit “un camió que es desvia!”... però no he pogut fer res.

Luca explota en un doll de llàgrimes. Sacseja el cap, obre els braços, que alça i aspeja sense rumb, fins que els tanca i refugia en les meves espatlles tutelars. Accepto el seu cap, prop del meu pit, i el rebo com un emissari de la pell de Grazia, que se m'infiltra en el teixit de la camisa i en les cèl·lules invisibles del cor. És aleshores quan puc escoltar la silenciosa veu de la filla: “Papa, la vida passa cada vegada més de pressa, fes el que hagis de fer.”

—Deu ser mort, pobre fill! Com es pot travessar la via sense vigilar? —xiuxiuegen algunes senyores, mentre se separen de l'inevitable grup d'espectadors del succés.

—Els nois de l'ambulància han dit que encara respirava, però que està molt malament, que ha patit un cop molt fort al cap... Salvatore... quina feina... quants problemes... aquesta mainada que heu d'educar —em diu Giancarlo, l'amo del meu bar habitual, que ha sortit, com no podia ser d'altra manera, a informar-se de l'accident.

Començo a relacionar coses. Paolo té onze anys, els mateixos que tindria la meva Grazia i els mateixos que deu tenir Luca. Per edat, els dos nois encara no són alumnes meus, però poden ser-ho aviat.

—Giancarlo, posa'ns de seguida, si us plau, una aigua per a Luca i un cafè per a mi.

—Deixa-ho estar, home... avui... que avui no ballarem amb la geografia, per desgràcia —respon Giancarlo al meu gest irrevocable de dipositar les monedes pertinents en el taulell, abans de rebre l'aigua i el cafè.

—Seu un moment, Luca, i beu aigua, relaxa't. Has de ser valent, ara anirem a casa teva i, si vols i la teva mare et deixa, després farem cap a la Casa di Cura. Sigui el que sigui, has de saber què passa amb el teu amic. Escolta... per què corria tan de pressa, Paolo, on volia anar?

—No ho sé... quan hem sortit al carrer, des de casa seva, s'ha espantat molt, i s'ha posat a córrer com si estigués en una cursa de veritat...

És dolorós. Però no puc reprimir-me:

—Tu també hi anaves, em sembla recordar, ara, a l'autocar de Catània, oi?

—Sí, era molt petit. Els pares m'han dit que si recordo aquell accident, que no hi pensi, que no tingui por. Que tots podem tenir desgràcies, però que si no mirem endavant mai no podrem ser feliços...

Fa una pausa. Beu un glop d'aigua i infla el pit, abans d'exhalar el neguit. Respira fort, altre cop. I abans que ell continuï, continuo jo:

—Els teus pares tenen raó... perdona si et faig recordar una cosa lletja, però és que jo la porto molt endins, aquesta tragèdia.

Els ulls oberts de Luca, verd-blaus, humits, suspesos en l'angoixa asfixiant de la conversa, són el mirall de la cadena de pors, passada i present, que l'assetgen.

—Senyor Salvatore... s'ha mort, el colom? La pedra... la pedra l'ha llançat Paolo.

—No té importància, això, Luca, no pateixis. Ara hem de saber com està ell, després de l'accident.

Mentre tastejo el cafè, m'envolta novament la veu de Grazia: “Tot passa molt de pressa, papa, fes el que hagis de fer.” I un flaix associat, un interrogant que em fa tancar i obrir els ulls i sentir una punxada a la cara: una malifeta infantil, ni que acabi amb la mort d'un colom, ha de tenir una resposta tan desproporcionada, pot determinar la sort d'una vida humana?

—Senyor Salvatore, l'hem matat, el colom? —insisteix Luca.

—Et quedes més tranquil si et dic la veritat, oi?

Després de defensar sempre la veritat a les meves classes, ara no puc ser un covard, ni sota l'excusa d'una equivocada compassió.

—Tu et quedes més tranquil, i jo també: l'heu ben matat.

—Només jugàvem. No ho faré més... no ho farem més.

Potser Luca no té edat per entendre del tot les proporcions morals. Però la seva consciència en formació, la seva ètica instintiva li fa plantejar el mateix dubte que a mi m'ha ocupat. Sent la culpabilitat i té la sospita de relacionar causes i efectes. Tal faràs, tal trobaràs.

Sense poder-ne precisar el punt exacte, recordo que Luca no habita gaire lluny del nostre barri. Per la seva part, Paolo viu al costat de casa meva, que queda, vista des del carrer, a la dreta de la seva i a menor alçada. Des que em vaig separar definitivament de la Cristina, que hi visc. Ara per ara, aquest habitatge és el meu refugi, des d'on escric les cartes a Grazia, una rere l'altra. Si no fos per la gran quantitat de mapes del món que

la decoren, no presentaria cap atractiu especial. Encara que per a mi té un altre incentiu, ni que sembli petit: l'hamaca del terrat de la planta alta, on faig migdiades curtes a l'estiu, i també a la primavera i a la tardor, amb el capritxós permís de l'atmosfera.

Paolo és, si viu, el fill únic i tardà de Nicoletta i Mario, grassoneta i baixa, ella, alt i calb, ell. Perruquera i pescador. Els va costar ser pares i els amenaça el perill de deixar-ho de ser. El dia fatal de Catània, quan Grazia va rebre el premi exclusiu de la loteria negra de la carretera, l'única víctima, Paolo va patir també l'impacte de la col·lisió amb una biga enorme de ferro, mal protegida a la plataforma d'un tràiler que circulava en sentit contrari. El ferro es mogué, contactà amb el costat esquerre de l'autocar escolar que passejava els nens, d'excursió, per la costa meridional de l'illa, desplaçà el vehicle cap a la dreta i provocà que aquest bolqués. Grazia va morir, l'endemà, en no poder superar la lesió craneoencefàlica derivada del sinistre. Paolo, amb un traumatisme semblant, sobrevisqué després de tres dies en coma. La resta de ferits, Luca entre ells, i respiro en recordar-ho, tingueren més fortuna. Tot el col·legi resava amb Nicoletta al cap davant, quan Grazia era un record i Paolo un candidat a seguir el mateix destí.

Des d'aleshores, Nicoletta m'estima com si fos un seu germà, i com si els nostres fills n'haguessin estat, de germans.

Paolo és estirat de cos, negre de cabell i de pell bruna, angulós de rostre i de caràcter i amb el nas lleugerament corbat. És de temperament vertical, directe, obstinat, divertit i espavilat. Apunta una camada d'atleta, segura i frontal, que m'ha fet pensar, més d'una vegada, en veure'l córrer, en el món nou que la seva generació, la dels nens nascuts a l'albada del mil·lenni, ens pot construir. La seva cursa, però, avui ha tingut mal rumb. És la nineta dels ulls de la mare i el petit home que fa de Mario, que és un gran home, encara molt més gran. Solidari i cordial, discret però eficient, i en això em

recorda el meu pare, Mario concep la vida, la pesca, el comerç i l'educació com una suma de situacions a resoldre amb un pacte raonable i amb un somriure generós. És el model de pare responsable i col·laborador que un mestre pot desitjar per als seus alumnes. El seu vocabulari és educat, natural i antic, i la seva figura esvelta la decoren i acompanyen uns dits llargs i traçuts, un somriure rústic i sedant, i un rostre esquerdat i esculpit pel vent i virosat pel sol que cau en mar.

Amb pas lleuger, caminem, Luca i jo, fins a casa seva, la quarta planta d'un edifici nou i espaiós. La mare, en veure'ns, en rebre la meva anguniosa explicació, obre la boca en forma d'ou, i la cobreix amb una espantada mà. L'ametlla dels ulls verds, i les conques que la formen, es dilaten i es confonen, per uns segons, amb dues rodones nous, i així l'aparença agradable i natural de la senyora es rebaixa i supedita a les circumstàncies del moment.

—Em plau tornar-lo a veure, senyor Salvatore, per desgràcia només he pogut parlar amb vostè una vegada, per donar-li el condol, i veig que ens retrobem en un altre mal moment... És millor que Luca es quedi ací i que no vagi a l'hospital —diu Regina, la mare, envoltant amb perseverança protectora les mandíbules del fill.

—Mmmm... ja sé que és complicat, però és bo, és formatiu, que els nois coneguïn les veritats i les situacions compromeses de la vida.

—Potser sí, Salvatore, però posi's al meu lloc —afegeix la mare mentre recupera l'expressió del rostre, que ara hidraten dues llàgrimes bessones, i m'acomia amb un mantra espontani i esquerdat, a mitja veu: “Paolo, Pa... o... lo, Paolo.”

Ja és fosc, quan travesso la porta de la Casa di Cura.

Cos a cos, el cap pelat de Mario destaca dos dits per damunt del meu metre i tres quarts d'humanitat vertical.

—Salvatore, Salvatore, Salvatore, Paolo és al quiròfan, no és pas mort —m'explica el pare, amb timbre greu, acostant-se'm a una orella, com si en abraçar-me em revelés un secret inesperat.